

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. Г. КОРОЛЕНКА**

РИНКОВА ІНФРАСТРУКТУРА

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ПОСІБНИК

для організації практичних занять та самостійної роботи
студентів спеціальності 051 Економіка

Полтава
2021

УДК 330.3(075.8)

Р49

Рекомендовано до видання ученою радою університету Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка 20 грудня 2021 р., протокол № 6.

Рецензенти

Т. А. Непокупна, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри політекономії Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка;

О. А. Федій, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри географії, методики її викладання і туризму Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка.

Ринкова інфраструктура: навч.-метод. посіб. для організації
Р49 практичних занять та самостійної роботи студ. спец. 051 Економіка / уклад. : Б. О. Шевченко. – Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2021. – 33 с.

Навчально-методичний посібник підготовлено на основі програми курсу «Ринкова інфраструктура», містить навчальну програму курсу, структуру навчальної дисципліни, питання для обговорення на практичних заняттях, питання для самостійного опрацювання студентами необхідного матеріалу, тестові і практичні завдання, список рекомендованої літератури.

Для студентів спеціальності 051 Економіка, першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, денної та заочної форми навчання.

УДК 330.3(075.8)

© Б. О. Шевченко, 2021 рік

© ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2021

ЗМІСТ

ВСТУП	4
ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	7
СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	9
ФОРМИ КОНТРОЛЮ І ОЦІНЮВАННЯ	11
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ	12
ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ	
Тема 1. Поняття та класифікація ринків	14
Тема 2. Ринкова інфраструктура: сутність та характеристика	16
Тема 3. Біржі в ринковій інфраструктурі	18
Тема 4. Особливості функціонування банківської системи України	20
Тема 5. Банківські операції	22
Тема 6. Небанківські фінансово-кредитні установи	24
Тема 7. Торговельно-посередницькі інститути ринкової інфраструктури	26
Тема 8. Інформаційна та маркетингова діяльність	28
Тема 9. Інфраструктура ринку праці	30
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ І РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	32

ВСТУП

Навчальним планом підготовки студентів за спеціальністю «Економіка» передбачено вивчення дисципліни «Ринкова інфраструктура».

Мета вивчення навчальної дисципліни: формування у студентів комплексу теоретичних знань складових системи організаційного і технологічного забезпечення функціонування ринків.

Передумови для вивчення навчальної дисципліни: базові шкільні предмети «історія України», «економіка», «математика», «англійська мова», «людина і світ»; навчальні дисципліни у ЗВО «філософія», «економічна теорія», «історія України», «вища математика».

Очікувані результати навчання з дисципліни

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

1. Визначати основні категорії та інтерпретувати основні положення теорії ринкової інфраструктури.
2. Аналізувати та прогнозувати основні тенденції та напрями розвитку ринкової інфраструктури в Україні та світі.
3. Розкривати та пояснювати ефективні взаємозв'язки суб'єктів ринкової економіки та роль ринкової інфраструктури у забезпеченні їх функціонування.
4. Визначати структурну побудову ринкової інфраструктури та її взаємозв'язок із цілісною економічною системою.
5. Здійснювати компаративний аналіз суб'єктів ринкової інфраструктури, обґрунтовувати їх функціональне призначення.
6. Розкривати суперечності й тенденції розвитку ринкової інфраструктури в контексті формування та розвитку національної економіки соціально-ринкового типу.
7. Моделювати та прогнозувати кон'юнктуру ринків, на яких діють суб'єкти ринкової інфраструктури.

Критерії оцінювання результатів навчання з дисципліни:

Сума балів, накопичених студентом у процесі вивчення навчальної дисципліни	Рівень досягнення студентом запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни
90-100	Студент має повні, глибокі знання дисципліни, вміє робити висновки, узагальнення, знаходити інформацію та аналізувати її, самостійно користуватися різними джерелами інформації, ставити і розв'язувати проблемні завдання, дискутувати, відстоювати власну думку. Студент демонструє високий рівень досягнень кожного із запланованих результатів: визначає основні категорії та інтерпретувати основні положення теорії ринкової інфраструктури; аналізує та прогнозує основні тенденції та напрями розвитку ринкової інфраструктури в Україні та світі; розкриває та пояснює

	ефективні взаємозв'язки суб'єктів ринкової економіки та роль ринкової інфраструктури у забезпеченні їх функціонування; визначає структурну побудову ринкової інфраструктури та її взаємозв'язок із цілісною економічною системою; здійснює компаративний аналіз суб'єктів ринкової інфраструктури, обґрунтовувати їх функціональне призначення; розкриває суперечності й тенденції розвитку ринкової інфраструктури в контексті формування та розвитку національної економіки соціально-ринкового типу; моделює та прогнозує кон'юнктуру ринків, на яких діють суб'єкти ринкової інфраструктури
75-89	Студент правильно відтворює навчальний матеріал, має базові теоретичні знання з дисципліни, вміє наводити приклади на підтвердження певних думок. Студент демонструє достатній рівень досягнень за запланованими результатами: демонструє високий рівень сформованості професійних компетенцій; без помилок відтворює зміст теми, наводячи власні приклади; вірно розкриває суть явищ і процесів; відповідає на поставленні запитання допускаючи один-два недоліки, незначне порушення логіки та послідовності міркувань, які виправляє самостійно
60-74	Студент з допомогою викладача відтворює основний навчальний матеріал, здатен з помилками й неточностями дати визначення понять, вміє на елементарному рівні аналізувати основні терміни та теоретичні положення дисципліни. Студент демонструє задовільний рівень досягнень за запланованими результатами: демонструє достатній рівень сформованості професійних компетенцій; відтворює зміст теми, наводячи приклади; відтворює зміст явищ і процесів не розкриваючи їх суті; відповідає на поставленні запитання, допускаючи один-два недоліки, незначні порушення логіки та послідовності міркувань, які виправляє після зауваження екзаменатора; не виявляє зв'язки між елементами відтвореного матеріалу чи невдало ілюструє його власними прикладами
35-59	Студент відтворює частину навчального матеріалу, з допомогою дає відповіді на запитання та називає основні положення дисципліни. Студент демонструє незадовільний рівень досягнень за запланованими результатами: демонструє недостатній рівень сформованості професійних компетенцій; виявляє поверхневі знання теоретичного матеріалу; не має системного уявлення про функціонування досліджуваної сфери життя суспільства; допускає неточності, але демонструє знання основних понять і категорій; в основному володіє змістом програмного курсу з навчальної дисципліни
0-34	Студент не має уявлення про об'єкт вивчення, демонструє низький рівень сформованості професійних компетенцій

Методи навчання, методи та засоби контролю результатів навчання: – форми: лекції (мультимедійна, інтерактивна, із застосуванням опорних конспектів, лекція-дискусія, лекція-консультація); практичні заняття; самостійна робота студентів (аудиторна, позааудиторна, науково-дослідна робота студентів); консультації;

– методи: а) за характером навчально-пізнавальної діяльності студентів: проблемного навчання (проблемного викладення матеріалу, групового вирішення проблемних задач); частково-пошуковий (евристичних запитань, проєктів); дослідницький (наукові доповіді, наукові повідомлення); б) за методичними прийомами: вербальні (розповідь, пояснення, бесіда, дискусія); ілюстративно-демонстраційні (ілюстрування, демонстрування); прикладні (практичні завдання); інтерактивні (малі групи, мозковий штурм тощо);

– засоби діагностики результатів навчання: контроль засвоєння теоретичних знань (усне опитування на заняттях, виконання письмових завдань, виконання тестових і контрольних завдань); контроль за самостійною роботою студентів (усне опитування на заняттях, виконання письмових завдань, виконання тестових і контрольних завдань); підсумковий контроль знань (залік).

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Поняття та класифікація ринків

Поняття та характерні ознаки ринку. Функції ринку. Умови функціонування ринку. Класифікація ринків за спеціалізацією, територіальною ознакою, механізмом функціонування, ступенем монополізації, відкритості, насиченості, активністю ринкових процесів.

Тема 2. Ринкова інфраструктура: сутність та характеристика

Сутність ринкової інфраструктури. Основні елементи та ознаки ринкової інфраструктури. Функції ринкової інфраструктури. Інститути інфраструктури товарного, фінансового ринків та ринку праці.

Тема 3. Біржі в ринковій інфраструктурі

Сутність, функції та класифікація бірж. Переваги, що виникають у здійсненні торговельних операцій на біржових ринках для суб'єктів господарювання. Поняття та групи біржових товарів, основні вимоги до них. Основні види біржових контрактів.

Тема 4. Особливості функціонування банківської системи України

Склад банківської системи України. Повноваження та функції Національного банку України. Основи функціонування банківських установ другого рівня: види банків в Україні, умови реєстрації, ліцензування та контроль діяльності.

Тема 5. Банківські операції.

Активні та пасивні банківські операції, формування банківських ресурсів. Банківські послуги, особливості розрахунково-касових операцій.

Сутність та види банківських кредитів. Принципи й умови банківського кредитування, забезпечення банківських позичок. Ціна банківського кредиту.

Тема 6. Небанківські фінансово-кредитні установи

Загальна характеристика небанківських фінансово-кредитних установ.

Принципи функціонування та послуги договірних фінансових посередників. Страхові компанії. Лізингові компанії. Ломбарди. Інвестиційні фінансові посередники.

Тема 7. Торговельно-посередницькі інститути ринкової інфраструктури

Організація переміщення товарів. Види посередників та особливості їх роботи на ринку. Оптові посередники. Підприємства роздрібної торгівлі. Організатори торгівлі. Обґрунтування рішення щодо вибору посередників.

Тема 8. Інформаційна та маркетингова діяльність

Місце та роль агентств з надання маркетингових послуг на ринку. Рекламні посередники: рекламні агентства, агентства з директ-маркетингу, BTL-агентства, PR-агентства, ЗМІ.

Тема 9. Інфраструктура ринку праці

Зміст категорії «інфраструктура ринку праці». Функції та цілі функціонування інфраструктури ринку праці. Основні посередники в регулюванні кон'юнктури ринку праці. Види послуг, які надаються інфраструктурними посередниками. Державна служба зайнятості. Кадрові та рекрутингові агентства.

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви тем	Кількість годин							
	Денна форма				Заочна форма			
	у тому числі:				у тому числі:			
	Лекції	Практичні / Семінарські заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	Лекції	Практичні / Семінарські заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота
ЗМ 1.								
Тема 1. Поняття та класифікація ринків								14
Тема 2. Ринкова інфраструктура: сутність та характеристика					2			12
Тема 3. Біржі в ринковій інфраструктурі						2		12
Тема 4. Особливості функціонування банківської системи України					2			12
Тема 5. Банківські операції								12
Тема 6. Небанківські фінансово-кредитні установи								12
Тема 7. Торговельно-посередницькі інститути ринкової інфраструктури					2			12
Тема 8. Інформаційна та маркетингова діяльність							2	
Тема 9. Інфраструктура ринку праці						2		12
Разом за ЗМ 1					6	6		108
ІЗ (за необхідності)								
Підготовка до екзамену								
Разом					6	6		108

Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
	<i>Не передбачено навчальним планом</i>		

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
1	Поняття та класифікація ринків		
2	Ринкова інфраструктура: сутність та характеристика		
3	Біржі в ринковій інфраструктурі		2
4	Особливості функціонування банківської системи України		
5	Банківські операції		

6	Небанківські фінансово-кредитні установи		
7	Торговельно-посередницькі інститути ринкової інфраструктури		
8	Інформаційна та маркетингова діяльність		2
9	Інфраструктура ринку праці		2
Разом годин за семестр			6

Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
<i>Не передбачено навчальним планом</i>			

Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
ЗМ 1.			
1	Поняття та класифікація ринків		14
2	Ринкова інфраструктура: сутність та характеристика		12
3	Біржі в ринковій інфраструктурі		12
4	Особливості функціонування банківської системи України		12
5	Банківські операції		12
6	Небанківські фінансово-кредитні установи		12
7	Торговельно-посередницькі інститути ринкової інфраструктури		12
8	Інформаційна та маркетингова діяльність		10
9	Інфраструктура ринку праці		12
<i>ІЗ (необов'язковий компонент самостійної роботи студента)</i>			
<i>Підготовка до екзамену (за наявності)</i>			
Разом за ЗМ 1			108
Разом годин за семестр			108

ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ І ОЦІНЮВАННЯ

Поточний контроль: передбачається проведення усного опитування, письмового опитування (словниковий диктант, тестування, розв'язування задач тощо).

Підсумковий контроль проводиться на останньому занятті у формі усного опитування або тестування.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Розподіл балів (за максимальними значеннями) та послідовність їхнього накопичення за результатами аудиторної, самостійної роботи та модульного контролю										Сума	
Змістовий модуль 1											
Т1	Т2	Т3	Т4	Т5	Т6	Т7	Т8	Т9	МКР	с/р	Сума
		5					5	5	35	50	

Шкала оцінювання успішності студентів

Сума балів за всі види навчальної діяльності за 100-бальною шкалою	Форма семестрового контролю <i>залік</i>
	Значення оцінки
90 – 100	зараховано
75-89	
60-74	
35-59	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Концепція сучасної організації навчального процесу зорієнтовує здобувачів вищої освіти на активне оволодіння навчального матеріалу за допомогою самостійної роботи. Кількість аудиторних годин зменшується, збільшується кількість часу для самостійного опанування студентом матеріалом дисципліни, для планувати своєї підготовки до занять і виконання визначених викладачем завдань.

З дисципліни «Ринкова інфраструктура» передбачаються такі форми організації самостійної роботи:

Підготовка до практичних занять

У ході практичних занять здійснюється поточна перевірка рівня засвоєння здобувачем вищої освіти навчального матеріалу з дисципліни. Також під час практичних занять передбачається проведення модульного контролю – перевірка рівня засвоєння навчального матеріалу кількох або всіх тем дисципліни.

При підготовці до практичних занять студенту необхідно прочитати конспект лекцій з відповідних тем, вивчити понятійний апарат і осягнути логіку навчального матеріалу. Також доцільно звернутися до літературних джерел, які рекомендуються викладачем до кожної теми практичного заняття або містяться у кінці планів практичних занять, робочої програми дисципліни.

Самостійне опрацювання додаткової літератури до практичних занять

Елементом самостійної роботи студента з науковою, навчальною, навчально-методичною та спеціальною літературою є ведення записів. Це сприяє кращому засвоєнню фактичного матеріалу, дає можливість зберегти його в зручному для використання вигляді.

Можна використовувати такі види письмової роботи з текстом:

Анотація – це короткий виклад змісту книги, статті або окремого текстового фрагмента з подальшою критичною оцінкою, зробленою студентом.

План – це форма запису при читанні джерела, яка відображає зміст і структуру книги, що дає змогу швидко відновити в пам'яті її головні положення. Можна використовувати простий план – умовний поділ тексту на закінчені частини, виділення ключових думок, їх коротке формулювання й запис під нумерацією та розгорнутий план – виділення з кожної суттєвої частини книги тих окремих положень, що уточнюють головне. Можна складати плани окремих частин книги.

Тези – це коротко сформульовані головні моменти тексту чи іншого матеріалу.

Конспект – це письмовий огляд основних думок друкованої роботи, лекції, доповіді, промови тощо.

Виконання практичних завдань

Практичні завдання – це ситуативні завдання, задачі, творчі завдання, які здобувач вищої освіти виконує, керуючись власними теоретичними знаннями, лекційними матеріалами, навчальними посібниками та іншими джерелами.

Складання словника термінів і понять

До кожної теми студентам пропонуються основні терміни і поняття, які використовуються при розкритті конкретної теми. Студенту слід вести словник термінів – це вибіркового запис економічних термінів, які зустрічаються в науковій літературі, з їх детальним поясненням. Словник можна складати за алфавітом. Самостійна робота з термінологією повинна проводитися регулярно.

Підготовка доповідей, рефератів, презентацій та есе за тематикою лекцій і семінарів

До кожної теми практичного заняття пропонується перелік орієнтованих тем рефератів. Реферат складається з таких частин: вступ, основна частина, висновки, список використаних джерел.

Робота із статистичним матеріалом

Така робота передбачає ознайомлення зі збірниками статистичних даних, матеріалами спеціальних і галузевих сайтів. Використання статистики для ілюстрації відповідей на питання в курсі «Ринкова інфраструктура» є бажаним і доцільним. Статдані варто подавати у вигляді окремих діаграм, графіків, порівняльних таблиць тощо. Такі дані слід включати до презентацій при розкритті на практичному занятті окремих питань.

Самостійне опрацювання питань для засвоєння змісту лекційного матеріалу з курсу

До кожної теми практичного заняття, окрім питань для обговорення НП занятті, включені питання для самостійного опрацювання. Зазвичай питання сформульовано так, що доповнити, розшири, уточнити ті питання, що винесені на обговорення.

Поточний контроль може проводитися із застосуванням таких методів: спостереження; усне, письмове, комбіноване опитування; тестування (письмове чи програмоване); самоконтроль та самоаналіз тощо. *Модульний контроль*: письмове опитування, тестування тощо. *Підсумковий контроль*: екзамен (усно, письмово, письмово-усно, тестуванням). Підсумковою оцінкою з навчальної дисципліни за семестр у формі екзамену є сума балів за різні форми навчальної діяльності та бали, які здобувач має можливість отримати під час екзамену

Оцінюючи знання здобувачів вищої освіти, викладач керується насамперед розумінням ним вивченого матеріалу, засвоєнням основних тенденцій розвитку у сфері маркетингу та уміння застосувати їх на практиці.

ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Тема 1. Поняття та класифікація ринків

Мета практичного заняття: формування знань і розуміння таких категорій: Поняття та характерні ознаки ринку. Функції ринку. Умови функціонування ринку. Класифікація ринків за спеціалізацією, територіальною ознакою, механізмом функціонування, ступенем монополізації, відкритості, насиченості, активністю ринкових процесів.

План практичного заняття

1. Економічні потреби та економічні інтереси суспільства. Економічний закон зростання потреб. Крива виробничих можливостей.
2. Економічна система, її сутність, цілі й основні структурні елементи. Типи економічних систем.
3. Перехідні економічні системи. Зміст та основні риси.
4. Власність, її суть, форми і місце в економічній системі.
5. Еволюція відносин власності в Україні

Питання для самоконтролю:

1. Розкрийте зміст поняття «ринок».
2. Назвіть основні характерні ознаки ринку.
3. Охарактеризуйте функції, які виконує сучасний ринок.
4. Проаналізуйте умови функціонування ринку.
5. Назвіть основні показники, якими характеризується функціонування будь-якого ринку.
6. Класифікуєте ринки за різними ознаками.
7. Які ринки можна виокремити залежно від спеціалізації?

Тестові завдання

1. Сукупність економічних відносин між продавцями та покупцями з приводу купівлі/продажу товарів (послуг) – це:

- А) ринковий попит;
- Б) ринкова пропозиція;
- В) ринок;
- Г) споживання;
- Д) кон'юнктура.

2. Які види ринків виділяють за механізмом функціонування?

- А) монопольний; олігопольний; вільний;
- Б) праці; сировини і матеріалів; засобів виробництва; технологій;
- В) планово-керований; регульований; вільний
- Г) продавця; покупця;

Д) внутрішній; зовнішній.

3. Будівельні послуги реалізуються на ринку:

- А) технологій;
- Б) засобів виробництва;
- В) споживчих товарів та послуг;
- Г) фінансовому;
- Д) валютному.

4. Цінні папери реалізуються на ринку:

- А) технологій;
- Б) засобів виробництва;
- В) фінансовому;
- Г) сировини і матеріалів;
- Д) споживчих товарів і послуг.

5. Функція ринку, суть якої полягає у досягненні відповідності між попитом та пропозицією відповідно до цінних факторів – це:

- А) інформаційна;
- Б) регулююча;
- В) соціальна;
- Г) сануюча (економічного відбору);
- Д) маркетингова.

Завдання для розв'язування

1. Оберіть певний товар або послугу та класифікуйте його цільовий ринок за такими ознаками: спеціалізацією, територіальною ознакою, механізмом функціонування, ступенем монополізації, рівнем насиченості, ступенем відкритості та активністю ринкових процесів.

2. Підприємство харчової промисловості, що займається виготовлення кондитерських виробів, планує вийти з новою маркою карамелі на певний географічний регіон. Визначте місткість ринку, якщо відомі такі дані: чисельність населення даного регіону $n=249477$ осіб; середньомісячний дохід на душу населення $D=1858$ грн./особу; питома вага коштів, що їх витрачають з отриманого доходу на продукти харчування, $K1=45\%$; питома вага коштів, що їх витрачають на кондитерські вироби, $K2=6\%$ від суми, яку описує коефіцієнт $K1$; питома вага коштів, що їх витрачають на цукерки, $K3=40\%$ від суми, яка визначається коефіцієнтом $K2$; питома вага коштів, що їх витрачають на карамельні цукерки, $K4=30\%$ від суми, яку визначає коефіцієнт $K3$.

Тема 2. Ринкова інфраструктура: сутність та характеристика

Мета практичного заняття: формування знань і розуміння таких категорій: Сутність ринкової інфраструктури. Основні елементи та ознаки ринкової інфраструктури. Функції ринкової інфраструктури. Інститути інфраструктури товарного, фінансового ринків та ринку праці.

План практичного заняття

1. Значення поняття «ринок».
2. Функції, які виконує сучасний ринок.
3. Види ринків.
4. Класифікація ринків за спеціалізацією.
5. Показники функціонування ринку.

Питання для самоконтролю:

1. Розкрийте сутність понять «інфраструктура» та «ринкова інфраструктура».
2. Проаналізуйте основні функції ринкової інфраструктури.
3. Які елементи включає ринкова інфраструктура? Розкрийте їх зміст.
4. Назвіть та охарактеризуйте ознаки ринкової інфраструктури.
5. Назвіть основні інститути інфраструктури ринку праці, товарів та послуг, фінансового ринку.

Тестові завдання

1. Підсистема ринкової економічної системи, сукупність елементів якої забезпечує необхідні умови функціонування господарюючих суб'єктів, оптимізує рух товарно-грошових потоків – це:

- А) ринкова інфраструктура;
- Б) ринок;
- В) монополія;
- Г) економічна пропозиція;
- Д) ринковий попит.

2. Концепція, відповідно до якої під ринковою інфраструктурою слід розуміти сукупність видів діяльності, які сприяють реалізації товарів на ринку – це:

- А) накладних витрат;
- Б) маркетингова;
- В) розподільча;
- Г) логістична;
- Д) інституційна.

3. Концепція, відповідно до якої під ринковою інфраструктурою слід розуміти систему матеріально-технічних об'єктів та засобів, які обслуговують процеси фізичного переміщення товарів – це:

- А) логістична;
- Б) маркетингова;
- В) накладних витрат;
- Г) розподільча;
- Д) інституційна.

4. Елемент ринкової інфраструктури у вигляді сукупності установ, організацій та інших суб'єктів, що забезпечують необхідні умови функціонування ринкової економіки – це:

- А) інформаційний елемент;
- Б) інституційний елемент;
- В) законодавчий елемент;
- Г) фінансовий елемент;
- Д) регулюючий елемент.

5. Основними функціями ринкової інфраструктури є:

- А) сприяння суб'єктам ринку в реалізації їх економічних інтересів;
- Б) забезпечення юридичного, фінансового, страхового обслуговування;
- В) вивчення кон'юнктури ринку, товарів, конкурентів, посередників, споживачів;
- Г) посередництво в реалізації товарів;
- Д) всі відповіді правильні.

Завдання для розв'язування

1. Оберіть основні інститути ринкової інфраструктури, які забезпечують функціонування НУВГП. Обґрунтуйте свій вибір.
2. Оберіть основні інститути ринкової інфраструктури, які забезпечують функціонування відомого Вам суб'єкта господарювання. В чому полягає необхідність та доцільність включення до її складу кожного суб'єкта?

Тема 3. Біржі в ринковій інфраструктурі

Мета практичного заняття: формування знань і розуміння таких категорій: Сутність, функції та класифікація бірж. Переваги, що виникають у здійсненні торговельних операцій на біржових ринках для суб'єктів господарювання. Поняття та групи біржових товарів, основні вимоги до них. Основні види біржових контрактів.

План практичного заняття

1. Сутність, функції та класифікація бірж.
2. Переваги, що виникають у здійсненні торговельних операцій на біржових ринках для суб'єктів господарювання.
3. Поняття та групи біржових товарів.
4. Основні вимоги до біржових товарів.
5. Основні види біржових контрактів.

Питання для самоконтролю:

1. Поясніть походження назви «біржа».
2. Розкрийте сутність поняття «біржа».
3. Обґрунтуйте основні переваги біржової торгівлі порівняно з іншими видами торгівлі для суб'єктів господарювання.
4. Класифікуйте біржі за різними ознаками.
5. Назвіть вимоги до біржових товарів.
6. Охарактеризуйте сутність основних біржових угод.

Тестові завдання

1. Час, протягом якого здійснюється торгівля на біржі, – це:

- А) біржовий семестр;
- Б) біржова сесія;
- В) біржовий пік;
- Г) біржова гра;
- Д) біржовий кліринг.

2. Біржову торгівлю можна характеризувати як:

- А) нерегламентовану;
- Б) жорстко регламентовану;
- В) вільну;
- Г) довільно організовану;
- Д) регламентовану лише щодо ціноутворення.

3. За видами біржових товарів біржі класифікуються на:

- А) фондові, товарні, валютні;
- Б) відкриті, закриті;
- В) універсальні, спеціалізовані;

- Г) державні, приватні, змішаного типу;
- Д) біржі реальних товарів, ф'ючерсні, опціонні, змішані.

4. Термін постачання за спотовими угодами становить:

- А) до одного тижня;
- Б) до трьох днів;
- В) до п'яти днів;
- Г) на протязі одного дня;
- Д) до одного місяця.

5. До якої з нижче зазначених груп учасників біржової торгівлі відносяться брокери та дилери?

- А) спостерігачі;
- Б) суб'єкти, що контролюють укладання угод;
- В) суб'єкти, що організовують торги;
- Г) суб'єкти, що ведуть торги;
- Д) суб'єкти, що укладають угоди.

Завдання для розв'язування

1. Клієнт біржі має 5 ф'ючерсних контрактів на пшеницю за ціною виконання 3200 грн./т. Одиниця контракту – 200 тонн. При зростанні цін до 3260 грн./т він дає команду брокеру ліквідувати позицію шляхом укладання оберненої угоди. Визначте фінансовий результат операції, враховуючи, що за угодою з брокером його комісійні становлять 25% прибутку від угоди.

2. Клієнт біржі має 5 ф'ючерсних контрактів на ячмінь за ціною виконання 3400 грн./т. Одиниця контракту – 150 тонн. При падінні цін до 3350 грн./т він дає команду брокеру ліквідувати позицію шляхом укладання оберненої угоди. Визначте фінансовий результат операції, враховуючи, що за угодою з брокером його комісійні становлять 500 грн. за кожен укладений контракт.

Тема 4. Особливості функціонування банківської системи України

Мета практичного заняття: формування знань і розуміння таких категорій: Склад банківської системи України. Повноваження та функції Національного банку України. Основи функціонування банківських установ другого рівня: види банків в Україні, умови реєстрації, ліцензування та контроль діяльності.

План практичного заняття

1. Склад банківської системи України.
2. Повноваження та функції Національного банку України.
3. Види банків в Україні.
4. Умови реєстрації та ліцензування банків другого рівня.
5. Контроль за діяльністю банків.

Питання для самоконтролю:

1. Назвіть основні нормативно-правові акти, які регулюють банківську діяльність в Україні?
2. Проаналізуйте основні функції НБУ.
3. Які послуги належать до банківських?
4. Назвіть види діяльності, які має право здійснювати банк крім надання фінансових послуг.
5. Класифікуйте банки за різними ознаками.
6. Назвіть обмеження щодо найменування банків.

Тестові завдання

1. Національний банк України належить до:

- А) першого рівня банківської системи;
- Б) другого рівня банківської системи;
- В) низового рівня банківської системи;
- Г) знаходиться поза банківською системою;
- Д) вищого рівня банківської системи.

2. Реалізація державної фінансово-кредитної політики з метою забезпечення стабільності національної грошової одиниці покладається на:

- А) Кабінет Міністрів України;
- Б) комерційні банки;
- Б) НБУ;
- В) Верховну Раду України;
- Г) Президента України.

3. Рішення про створення державного банку в Україні приймає:

- А) НБУ;

- Б) Верховна Рада України;
- В) Кабінет Міністрів України;
- Г) Президент України;
- Д) Конституційний Суд України.

4. Яка частка активів має бути одного виду, щоб банк отримав статус спеціалізованого?

- А) не менше 25%;
- Б) не менше 50%;
- В) не менше 51%;
- Г) не менше 80%;
- Д) не менше 75.

5. Мінімальна кількість учасників місцевого кооперативного банку становить:

- А) 20 осіб;
- Б) 25 осіб;
- В) 30 осіб;
- Г) 50 осіб;
- Д) 40 осіб.

Завдання для розв'язування

1. До територіального управління НБУ для реєстрації банку надійшли такі документи:

- 1) протоколи зборів засновників та установчих зборів, договір про створення банку;
- 2) статут банку;
- 3) копію тимчасового свідоцтва про реєстрацію випуску акцій;
- 4) документи, що засвідчують повну сплату засновниками внесків до статутного капіталу;
- 5) копію платіжного документа про внесення плати за погодження статуту банку, розмір якої встановлюється Національним банком України.

Визначте достатність документів для реєстрації банку. Яке рішення прийме територіальне управління НБУ після розгляду пакета документів?

2. До територіального управління НБУ надійшов повний пакет документів для реєстрації банку. В копіях платіжних документів вказано, що внески до статутного фонду здійснено на суму 400 млн. грн. Обґрунтуйте рішення, яке може бути прийняте управлінням НБУ.

Тема 5. Банківські операції.

Мета практичного заняття: формування знань і розуміння таких категорій: Активні та пасивні банківські операції, формування банківських ресурсів. Банківські послуги, особливості розрахунково-касових операцій. Сутність та види банківських кредитів. Принципи й умови банківського кредитування, забезпечення банківських позичок. Ціна банківського кредиту.

План практичного заняття

1. Активні та пасивні банківські операції, формування банківських ресурсів.
2. Банківські послуги, особливості розрахунково-касових операцій.
3. Сутність та види банківських кредитів.
4. Принципи й умови банківського кредитування, забезпечення банківських позичок.
5. Ціна банківського кредиту.

Питання для самоконтролю:

1. Розрийте зміст поняття «банківські ресурси». З яких джерел вони формуються?
2. Назвіть види депозитів.
3. Які банківські операції відносяться до активних?
4. Класифікуйте банківські кредити за різними ознаками.
5. Обґрунтуйте принципи, за якими здійснюється банківське кредитування.

Тестові завдання

1. За джерелами фінансування виділяють такі банківські ресурси:

- А) активні, пасивні;
- Б) власні, залучені, запозичені;
- В) інвестиційні, валютні;
- Г) державні, приватні;
- Д) державні, іноземні.

2. Який з нижче перерахованих банківських ресурсів формується за рахунок пайових внесків учасників (емісії та розміщення акцій)?

- А) ощадні депозити;
- Б) резервний фонд;
- В) статутний фонд;
- Г) стабілізаційний фонд;
- Д) нерозподілений прибуток.

3. За рахунок щорічних відрахувань з банківського прибутку формується:

- А) статутний фонд;
- Б) золотовалютний резерв НБУ;
- В) резервний фонд;
- Г) стабілізаційний фонд;
- Д) кредитна лінія.

4. Довгостроковий кредит, що надається банком у майновій формі з поступовим погашенням – це:

- А) факторинг;
- Б) лізинг;
- В) депонування;
- Г) інкасування;
- Д) емісія.

5. Пасивні кредитні операції пов'язані із:

- А) купівлею банком у клієнта права на вимогу боргу;
- Б) забезпеченням руху грошових коштів на рахунках клієнтів банків згідно з їхніми дорученнями;
- В) вкладенням банківських ресурсів в приватні та державні цінні папери;
- Г) отриманням кредитів на міжбанківському ринку;
- Д) розміщенням тимчасово-вільних коштів в НБУ.

Завдання для розв'язування

1. На основі розрахунку серед банківських установ міста оберіть банк з найвигіднішими умовами розміщення депозиту, якщо сума вкладу становить 15000 грн., термін – 6 міс.
2. Розрахуйте витрати за кредитною угодою, якщо:
  - термін кредитування 5 років;
  - сума кредиту 400000 грн.;
  - початковий внесок 25%;
  - відсоткова ставка за кредитом 22,9% річних;
  - страховий платіж 0,5% від обсягу позики (разова);
  - 0,99% від суми кредиту (разова).

Тема 6. Небанківські фінансово-кредитні установи

Мета практичного заняття: формування знань і розуміння таких категорій: Загальна характеристика небанківських фінансово-кредитних установ. Принципи функціонування та послуги договірних фінансових посередників. Страхові компанії. Лізингові компанії. Ломбарди. Інвестиційні фінансові посередники.

План практичного заняття

1. Загальна характеристика небанківських фінансово-кредитних установ.
2. Принципи функціонування та послуги договірних фінансових посередників.
3. Страхові компанії.
4. Лізингові компанії. Ломбарди.
5. Інвестиційні фінансові посередники.

Питання для самоконтролю:

1. На які групи поділяються небанківські фінансово-кредитні установи?
2. Опишіть особливості діяльності страхових компаній. Які види страхування існують?
3. Яким чином організовують свою діяльність лізингові компанії?
4. Обґрунтуйте, коли підприємству доцільно користуватись послугами факторингових компаній?
5. Назвіть інвестиційних фінансових посередників. Яким чином вони акумулюють кошти?

Тестові завдання

- 1. Яка з нижче зазначених небанківських фінансово-кредитних установ спеціалізується на кредитуванні з цілями придбання споживчих товарів?**
А) кредитна спілка;
Б) фінансова компанія;
В) лізингова компанія;
Г) інвестиційний фонд;
Д) ломбард.
- 2. Посередники, що працюють на кооперативних засадах і спеціалізуються на задоволенні потреб у кредиті своїх членів є:**
А) фінансовими компаніями;
Б) інвестиційними компаніями;
В) кредитними спілками;
Г) факторинговими компаніями;
Д) ломбардами.

3. До якої групи небанківських фінансових посередників належать ломбарди?

- А) договірних;
- Б) операційних;
- В) депозитних;
- Г) інвестиційних;
- Д) універсальних.

4. Страхові компанії формують свої грошові фонди за рахунок:

- А) продажу своїх цінних паперів;
- Б) продажу страхових полісів;
- В) продажу страхових ризиків;
- Г) депозитів;
- Д) продажу свого майна.

5. Фінансові посередники, що спеціалізуються на придбанні предметів тривалого користування та передачі їх в оренду підприємствам-орендарям для використання у виробничій діяльності – це:

- А) ломбарди;
- Б) факторингові компанії;
- В) лізингові компанії;
- Г) портфельні компанії;
- Д) страхові компанії.

Завдання для розв'язування

1. Фермерське господарство звернулось до страхової компанії щоб застрахувати майбутній врожай сільськогосподарських культур. Середня врожайність пшениці за п'ять попередніх років становить 27 ц. з га. В результаті страхового випадку фактичний врожай пшениці становив 25 ц. з га. Площа посіву пшениці – 300 га. Ринкова ціна пшениці, яка прийнята для визначення страхової суми – 320 грн. Розрахуйте розмір страхового відшкодування, якщо відповідальність страховика складає 70% від суми збитку.

2. Визначте вартість послуг факторингової компанії, що були надані підприємству, якщо сума дебіторської заборгованості за відвантажену продукцію становить 200 тис. грн. Обсяг факторингу – 80%. Термін нормального документообігу складає 10 днів. Процентна ставка за кредит підвищена на 3% при середній банківській кредитній ставці 22% річних. Комісійні факторингової компанії за обслуговування дебіторської заборгованості складають 0,2%.

Тема 7. Торговельно-посередницькі інститути ринкової інфраструктури

Мета практичного заняття: формування знань і розуміння таких категорій: Організація переміщення товарів. Види посередників та особливості їх роботи на ринку. Оптові посередники. Підприємства роздрібною торгівлі. Організатори торгівлі. Обґрунтування рішення щодо вибору посередників.

План практичного заняття

1. Організація переміщення товарів.
2. Види посередників та особливості їх роботи на ринку.
3. Оптові посередники.
4. Підприємства роздрібною торгівлі.
5. Організатори торгівлі.
6. Обґрунтування рішення щодо вибору посередників.

Питання для самоконтролю:

1. Які види робіт належать до комплексу транспортно-експедиційних операцій?
2. Назвіть підприємства, що належать до організаторів переміщення товарів.
3. Обґрунтуйте доцільність співпраці підприємств з оптовими посередниками, які не мають права власності на товар.
4. Опишіть особливості діяльності посередників, що здійснюють оптову торгівлю з повним циклом обслуговування, приймаючи право власності на товар.
5. Які суб'єкти відносяться до організаторів торгівлі. За якими ознаками їх можна групувати?

Тестові завдання

1. Підприємства різних форм власності, які за дорученням вантажовласників надають послуги з підготовки та відправки вантажів, проведення взаєморозрахунків, контролю за проходженням та одержанням вантажів – це:

- А) експедитори;
- Б) транспортні організації;
- В) митні брокери;
- Г) склади тимчасового зберігання;
- Д) митні ліцензійні склади.

2. Яких типів можуть бути склади тимчасового зберігання?

- А) зовнішнього, внутрішнього;
- Б) відкритого, закритого;
- В) державного, приватного;
- Г) регульованого, вільного;

Д) конкурентного, монопольного.

3. Підприємство оптової торгівлі з повним циклом обслуговування, що торгує від свого імені, має право власності на товари, реалізуючи їх на певній території, узгодженій в договорі з постачальником – це:

- А) дистриб'ютор;
- Б) торговий дім;
- В) незалежний оптовик;
- Г) оптовик-консигнант;
- Д) агент.

4. Велике торговельне об'єднання, до складу якого можуть входити також виробничі підприємства, заклади роздрібної торгівлі, власне складське та транспортне господарство – це:

- А) дистриб'ютор;
- Б) комісіонер;
- В) оптовик-консигнант;
- Г) незалежний оптовик;

Завдання для розв'язування

1. Обґрунтуйте доцільність співпраці підприємства-виробника з торговими посередниками, якщо відомо, що:

- один працівник відділу маркетингу підприємства може здійснити 800 зустрічей в рік;
- середня річна кількість клієнтів – 2000;
- середня кількість переговорів з клієнтом до укладання договору постачання – 4;
- заробітна плата одного маркетолога – 5000 грн./місяць;
- торговельна націнка посередника – 12,0%;
- плановий річний обсяг реалізації продукції за відпускними цінами підприємства – 3 млн.грн.

2. Розрахувавши загальний рейтинг, оцініть постачальників сировини для підприємства та обґрунтуйте пропозиції стосовно доцільності подальших відносин з ними.

Критерій вибору постачальника	Значимість критерію	Оцінка постачальника А	Оцінка постачальника Б	Оцінка постачальника В	Рейтинг
Ціна	0,25	8	7	5	
Якість товару	0,2	7	9	8	
Надійність постачання	0,15	9	8	9	
Умови платежу	0,15	6	5	7	
Повнота асортименту	0,1	4	8	8	
Віддаленість постачальника	0,1	4	8	9	
Сервісне обслуговування	0,05	10	9	10	

Тема 8. Інформаційна та маркетингова діяльність

Мета практичного заняття: формування знань і розуміння таких категорій: Місце та роль агентств з надання маркетингових послуг на ринку. Рекламні посередники: рекламні агентства, агентства з директ-маркетингу, BTL-агентства, PR-агентства, ЗМІ.

План практичного заняття

1. Місце та роль агентств з надання маркетингових послуг на ринку.
2. Зміст діяльності рекламних агентств.
3. Агентства з директ-маркетингу.
4. BTL – агентства та PR – агентства.
5. Засоби масової інформації.

Питання для самоконтролю:

1. Назвіть основні функції маркетингових центрів.
2. Які послуги надають рекламні агентства? На які групи вони поділяються?
3. На наданні яких послуг спеціалізуються BTL-агентства?
4. Що таке директ-маркетинг? Які існують форми його реалізації?
5. Назвіть інструменти, які використовують PR-агентства?

Тестові завдання

1. Агентства з надання маркетингових послуг, які виконують численні завдання та охоплюють весь спектр маркетингових послуг – це:

- А) маркетингові центри;
- Б) рекламні агентства;
- В) BTL-агентства;
- Г) агентства з директ-маркетингу;
- Д) PR-агентства.

2. Підприємство, що надає послуги з виробництва і/чи розповсюдження реклами клієнтів-рекламодавців з використанням їх фінансових коштів і матеріальних засобів – це:

- А) агентство з директ-маркетингу;
- Б) PR-агентство;
- В) маркетинговий центр;
- Г) рекламне агентство;
- Д) BTL-агентство.

3. Підприємство, яке використовує медіа для доставки рекламного повідомлення безпосередньо потенційному споживачу (пошта, телефон) – це:

- А) рекламне агентство;
- Б) BTL-агентство;

- В) агентство з директ-маркетингу;
- Г) PR-агентство;
- Д) маркетинговий центр.

4. Підприємство, яке надає послуги зі зміни переконань, ставлення, думок та поведінки різних цільових груп людей стосовно замовника, його продуктів, послуг, а також конкретних проблем, ідей та дій – це:

- А) BTL-агентство;
- Б) агентство з директ-маркетингу;
- В) PR-агентство;
- Г) маркетинговий центр;
- Д) рекламне агентство.

5. Агентства з надання маркетингових послуг залежно від спектру виконуваних функцій можуть бути:

- А) універсальними, спеціалізованими;
- Б) державними, приватними;
- В) закритими, відкритими;
- Г) монопольними, конкурентними;
- Д) регульованого, вільного.

Завдання для розв'язування

1. Обґрунтуйте доцільність та види співпраці з агентствами із надання маркетингових послуг виробниками таких видів продукції (наданих послуг):

- кондитерські вироби;
- побутова техніка;
- фармацевтичні препарати;
- освітні послуги.

2. Розрахуйте економічну ефективність рекламних заходів на основі порівняння даних про товарообіг магазину А, де проводилися заходи зі стимулювання збуту та даних про товарообіг магазину Б, де такі заходи не відбувалися. Вихідні дані:

- витрати на проведення рекламних заходів 15 000 грн.;
- торгова націнка 25%;
- товарообіг до проведення акції: в магазині А – 1 153 600 грн., в магазині Б – 1 086 080 грн.;
- товарообіг в рекламний період: в магазині А – 1 604 256 грн., в магазині – Б 1 151 892 грн.

Тема 9. Інфраструктура ринку праці

Мета практичного заняття: формування знань і розуміння таких категорій: Зміст категорії «інфраструктура ринку праці». Функції та цілі функціонування інфраструктури ринку праці. Основні посередники в регулюванні кон'юнктури ринку праці. Види послуг, які надаються інфраструктурними посередниками. Державна служба зайнятості. Кадрові та рекрутингові агентства.

План практичного заняття

1. Зміст категорії «інфраструктура ринку праці».
2. Функції та цілі функціонування інфраструктури ринку праці.
3. Основні посередники в регулюванні кон'юнктури ринку праці.
4. Види послуг, які надаються інфраструктурними посередниками.
5. Державна служба зайнятості.
6. Кадрові та рекрутингові агентства.

Питання для самоконтролю:

1. Розкрийте зміст поняття «інфраструктура ринку праці».
2. Які функції покликана виконувати інфраструктура ринку праці?
3. Опишіть послуги, які надають інфраструктурні посередники на ринку праці.
4. В чому полягають основні завдання діяльності Державної служби зайнятості України?
5. Розкрийте значення кадрових та рекрутингових агентств в інфраструктурі ринку праці України.

Тестові завдання

1. Яка функція інфраструктури ринку праці передбачає оптимізацію руху трудового потенціалу, його раціональне розміщення відповідно до попиту та пропозиції на робочу силу?

- А) інформаційна;
- Б) розподільча;
- В) прогностична;
- Г) регулююча;
- Д) стимулююча.

2. Яка вимога розвитку інфраструктури ринку праці розглядає розвиток інфраструктури як системи, що нероздільно пов'язана із розвитком самого ринку праці?

- А) комплексність;
- Б) системність розвитку;

- В) регіональна відповідність;
- Г) репрезентативність;
- Д) демократичність.

3. Центральний орган виконавчої влади, який забезпечує реалізацію державної політики у сфері зайнятості населення та трудової міграції – це:

- А) Державна служба зайнятості України;
- Б) Кабінет Міністрів України
- В) Міністерство соціальної політики України;
- Г) Державна служба статистики України;
- Д) Державна міграційна служба України.

4. Інфраструктурні посередники, які представляють інтереси роботодавців, забезпечуючи підбір працівників необхідної кваліфікації за вимогами підприємств – це:

- А) рекрутингові агентства;
- Б) кадрові агентства;
- В) консалтингові агентства;
- Г) PR-агентства;
- Д) VTL-агентства.

5. До основних (центрових) послуг, які надають інфраструктурні посередники на ринку праці, належить:

- А) працевлаштування;
- Б) оцінка навичок;
- В) навчання;
- Г) бізнес-послуги;
- Д) маркетингові дослідження ринку праці.

Завдання для розв'язування

1. Використовуючи інформацію, розміщену на офіційному сайті Державної служби зайнятості України, визначте: - перелік послуг, які надаються роботодавцям; - перелік послуг, які надаються населенню; - перелік електронних послуг; - місце та роль Державної служби зайнятості в інфраструктурі ринку праці України.

2. Використовуючи мережу Internet, ознайомтесь з сайтом кадрового агентства м. Полтава (на вибір студента). Проаналізуйте послуги, які надає даний інфраструктурний посередник для роботодавців та пошукувачів роботи. Опишіть підходи до визначення вартості запропонованих послуг. На основі проведеного аналізу визначте місце кадрового агентства в інфраструктурі ринку праці регіону.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

Основна література

1. Інфраструктура товарного ринку: теоретичні засади : підручник / За ред. О. О. Шубіна. К. : Знання, 2009. 379 с.
2. Банківська система [текст] : навч. посіб. / С. А. Кузнецова, Т. М. Болгар, З. С. Пестовська ; за ред. С. А. Кузнецової. К. : «Центр учбової літератури», 2018. 400 с.
3. Марченко І. С. Інфраструктурна підтримка розвитку ринку праці України : [монографія]. К. : Ін-т демографії та соціальних досліджень імені М. В. Птухи НАН України, 2016. 150 с.
4. Міщук Г. Ю., Шишкіна О. О. Ринкова інфраструктура : Навч. посіб. Рівне : НУВГП, 2011. 157 с.
5. Інфраструктура товарного ринку. Навчальний посібник / О. В. Прокопенко, В. Ю. Школа, О. О. Дегтяренко, С. М. Махнуша. К. : Центр учбової літератури, 2007. 296 с.

Додаткова література

6. Інфраструктура забезпечення розвитку транскордонних ринків праці в Україні / Н. А. Мікула, Ю. О. Цибульська та ін. ; відп. редактор д. е. н., проф. Н. А. Мікула. Львів : Інститут регіональних досліджень Національної академії наук України, 2013. 202 с.
7. Грищенко І. М. Комерційна діяльність посередницьких підприємств: підручник для вищ. навч. закл. К. : Грамота, 2009. 448 с.
8. Мазурок П. П. Інституційне забезпечення інфраструктури ринку праці в Україні. *Економіка: проблеми теорії та практики*. 2004. № 197. С. 1079–1095.
9. Марич М. Г. Особливості функціонування банківської системи України в умовах глобалізації. *Стратегія і механізми регулювання промислового розвитку*. 2013. С. 349-361.
10. Маркетингова політика комунікацій: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Г. В. Афенченко, О. В. Богоявленський, В. С. Верлока, М. Д. Жердев, О. Е. Наумова ; Укр. держ. акад. залізн. трансп. Х., 2007. 332 с.
11. Семикіна М. В., Збаржевецька Л. Д., Матієнко С. С. Економіка та організація торговельних підприємств : практикум. Навчальний посібник. Кіровоград : КНТУ. 2013. 221 с.
12. Холодна Ю. Є., Рац О. М. Банківська система : навчальний посібник. Х. : Вид. ХНЕУ, 2013. 316 с.
13. Шканова О. М. Інфраструктура товарного ринку : Навч. посіб. К. : МАУП, 2004. 180 с.

Електронні джерела

14. Офіційний сайт Урядового порталу. URL : <http://www.kmu.gov.ua/>

15. Офіційний сайт Державної казначейської служби України. URL : <http://www.treasurv.gov.ua/>
16. Офіційний сайт Державної фінансової інспекції України. URL : <http://www.dkrs.gov.ua/>
17. Офіційний сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України. URL : <http://www.me.gov.ua/>
18. Наукова бібліотека імені М. А. Жовтобрюха ПНПУ імені В. Г. Короленка. URL : <http://lib.pnpu.edu.ua/>

Міністерство освіти і науки України
Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ПОСІБНИК

РИНКОВА ІНФРАСТРУКТУРА

для організації практичних занять та самостійної роботи
студентів спеціальності 051 Економіка

Здано до друку 26.12.2021 р.
Формат 60x84/16. Папір офсетний.
Гарнітура Times New Roman. Друк офсетний.
Ум.-друк. арк. 1,2. Наклад. 30 прим.

Віддруковано в ПНПУ імені В. Г. Короленка
вул. Остроградського, 2, м. Полтава, 36003